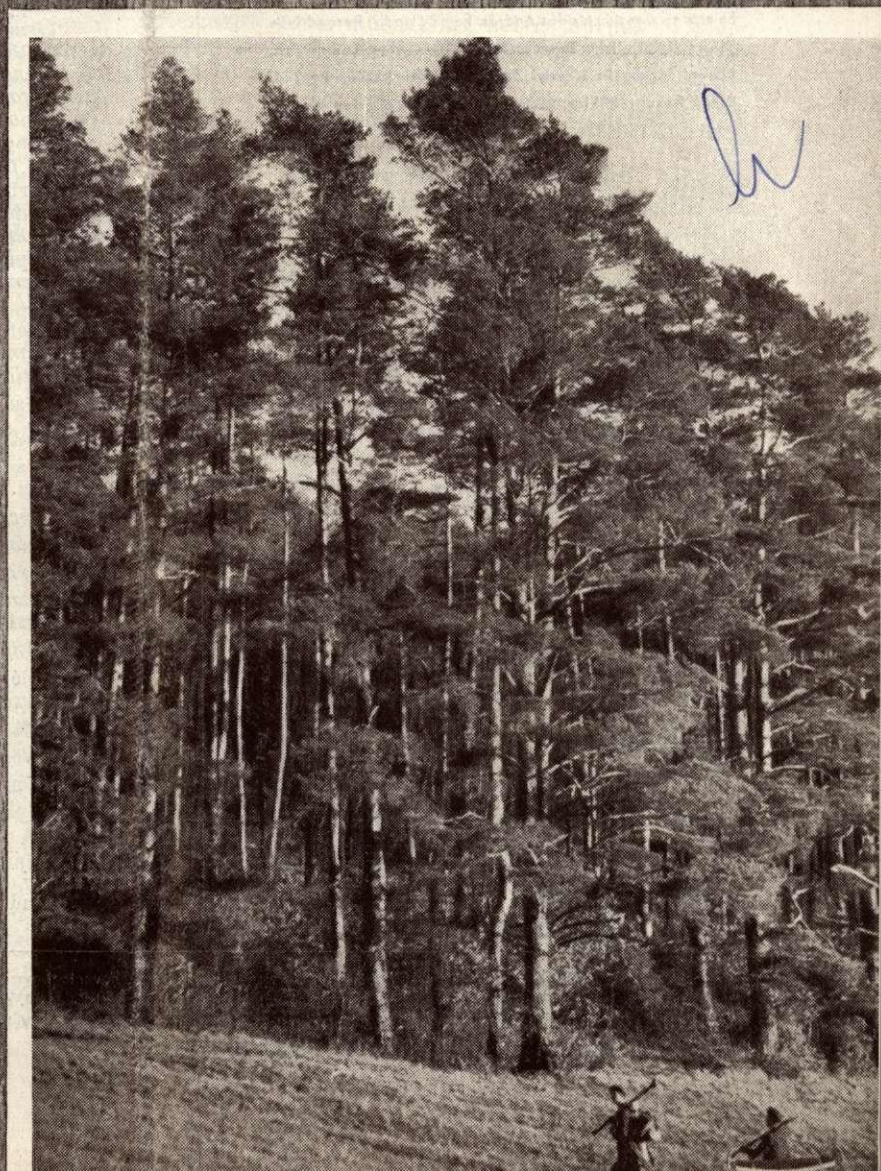


561



ERDÉSZETI LAPOK



LXXXV. ÉVFOLYAM
6
1949. JUNIUS

ERDÉSZETI LAPOK

AZ ORSZÁGOS ERDÉSZETI EGYESÜLET,
A MŰSZAKI ES TERMÉSZETTUDOMÁNYI EGYESÜ-
SÜLETEK SZÖVETSÉGE TAGJÁNAK KÖZLÖNYE
LXXXV. ÉVFOLYAM 1949 JÚNIUS

ЛЕСНАЯ ГАЗЕТА

Журнал Государственного Лесоводственного
Общества (1866.)

REVUE FORESTIÈRE

Organe de l'Association Forestière Hongroise (1866.)

JOURNAL OF FORESTRY

Periodical of the Hungarian Forestry Association (1866.)

FORSTLICHE BLÄTTER

Zeitschrift des Ungarischen Landesforstvereins (1866.)

Felelős szerkesztő: **Madás András**. Felelős kiadó: **Berend Iván**
Szerkesztő bizottság: **Bezzegh László, Iby Gábor, Lány Géza,**
Lonkai János, Dr. Mihályi Zoltán, Osváth István, Poprádi
Béla, Rosner Miklós, Schneider Jenő, Zakariás András

Megindították 1862-ben

WÄGNER KÁROLY és DIVALD ADOLF

Megjelenik minden hó 15-én

Szerkesztőség: Budapest, V., Honvéd-utca 11.
Táv. : 122-977. Postatakarékpénztári csekkszám: 23.602.
Kiadóhivatal: V., Szalay-utca 4. I. emelet.
Telefon: 122-299.

TARTALOM:

(Содержание. — Sommaire. — Contents. — Inhalt.)

| | |
|--|-----|
| <i>Osváth István</i> : Tervszerű erdőipari munkaerőgazdálkodás — <i>Плановая экономия рабочей силы лесной промышленности. — Economie rationnelle de la force pour travailler dans l'industrie forestière. — Planned Manpower Economy in Forest Industry. — Planmäßige Arbeitskraftwirtschaft in der Forstindustrie</i> | 121 |
| Hozzászólás (<i>Kutasy Viktor</i>) | 123 |
| <i>Dr. Fehér Dániel</i> : A hőmérséklet és a víz szabályozó szerepe az erdő életterében. — Befejező közl. — <i>Die regulierende Rolle der Temperatur und des Wassers im Lebensraum des Waldes. — Регулирующая роль воды и тепла в биоценозе леса. — Le rôle régulateur de la température et de l'eau dans la station de la forêt. — The Regulating Role of Temperature and Water in the Life of the Forest</i> | 124 |
| <i>Dr. Magyar Pál</i> : Az alföldfásítás és növénysoziológiai alapjai. — <i>Les bases phytosociologiques de la Grande Plaine Hongroise (Alföld). — Фитосоциологические основы облесения „Алфелда“. — Plant-Sociology as the Basis of Afforestations on the Great Plain. — Die pflanzensoziologischen Grundlagen der Tieflandaufforstung</i> | 130 |
| <i>Lonkai János</i> : Kihozatali normák alkalmazása a fűrésziparban. — <i>Die Anwendung von Ausbeutenormen in der Sägeindustrie. — Применение норм выхода в лесопильной промышленности. — Application des normes d'exploitation dans les scieries. — Application of Output Norms in Sawmill Industry</i> | 134 |
| Egyesületi közlemények. — <i>(Общественные известия. — Nouvelles de l'Association. — Associationnotices. — Vereinsnachrichten.)</i> | |
| Választmányi ülés | 141 |
| Halottaink | 141 |
| Előadások az Egyesületünkben. | 144 |
| Irodalom. — <i>(Литература. — Literatur. — Reviews. — Bibliographie)</i> | |
| <i>Hufnagl—Puzyr</i> : Grundbegriffe aus Waldbau. (M.) | 142 |
| <i>Kurir</i> : Wichtige forstschädliche Insekten. (Gy. J.) | 142 |
| <i>Donahue</i> : A fák növekedése a talaj tulajdonságai szerint (M.) | 142 |
| Külföldi lapszemle. | 143 |
| Különfélék. — <i>(Различные. — Divers. — Notes. — Verschiedenes.)</i> | |
| Újítási mozgalom az erdőgazdaságban (<i>Speer N.</i>) | 143 |
| A vörösfenyő kardalaku növeése. (<i>Pagony K.</i>) .. | 143 |
| „A nyárfa ipari jelentősége“ | 144 |
| Pályázat | 144 |

Címlap: Erdeifenyves gyérités előtt. — Scots pine stand before thinning.

TERVSZERŰ ERDŐIPARI MUNKAERŐGAZDÁLKODÁS

Osváth István

331.87:634.98

Erdőgazdálkodásunk termelékenységének növelése csak az elavult, feudális jellegű munkamódszer felszámolása alapján biztosítható. Az erdészet eddig kizárólag idénymunkásokkal dolgozott a termelőmunka különböző fázisaiban. Ebből következett, hogy még az erdővidékeken sem alakulhatott ki olyan szakmunkás réteg, amelynek teljesítménye minőség és mennyiség szempontjából a jelenlegi termeléstechnikai színvonalon az optimális teljesítést nyújtotta volna. Következésképpen az erdei munkások szakmai és politikai felkészültség dolgában is mélyen elmaradtak az ipari munkássággal szemben.

Különösen súlyos és az erdőgazdálkodás jövődelmezőségét is veszélyezteti az a körülmény, hogy a munkavállalók aránylag rövid időt töltenek az erdészeti munkában. Pl. az 1947/48-as termelési időnyben a fakitermeléseknél összesen 1,545.000 munkanapra volt szükség. Minthogy a teljesítmény alig érte el felét annak, amit egy erdei szakmunkástól ma kívánhatunk (a napi minimális 3 m³-rel szemben az átlagteljesítés 1.5 m³ körül mozgott), nyilvánvaló, hogy nagyjából 800.000 munkanap is elegendő lett volna, hogy a fakitermelések elvégezhetőek legyenek. Ha azonban hozzászámítjuk azt a meglehetősen nagy ténytet, hogy egy dolgozó átlagosan 6,5 napot tölt erdészeti munkában, akkor leszögezhetjük, hogy a termelési munkaerőviszonyokat még jelentékenyen javíthatjuk. Álljanak itt az 1948 novemberére vonatkozó munkáslétszám adatok, most már nemcsak a fakitermelésre, hanem az erdőgazdálkodás valamennyi ágazatára vonatkozólag. 1948 novemberében az erdőgazdálkodásban összesen 96.489 dolgozót foglalkoztattak, akik 644.857 munkanapot teljesítettek. Ezek tehát pontosan átlag 6,6 munkanapon voltak foglalkoztatva. Ha szétbontjuk az adatokat, akkor a legfontosabb munkaterületen a következő képet kapjuk: A fakitermeléseken 18.148 fő dolgozott, 216.797 munkanapot, de ha állandó jellegű munkásokkal dolgoztunk volna, akkor a fakitermeléseknél 8.672 fő lett volna elegendő. A közelítési és rakodási munkálatoknál 2.549 munkásnak az alkalmazására volt szükség, holott a munkálatokat 1063 fővel megoldhattuk volna. Erdőápolásoknál 1080 munkás végzett 298 munkásnak a feladatát. Az erdőszítések-nél foglalkoztatott 33.149 dolgozó létszámát ilyen ütemben csökkenteni nem lehet, bár ezek átlagosan csak 4,8 napot töltöttek erdőgazdasági munkában. Viszont itt valóban sürgős idénymunkáról van szó, amit a helyileg rendelkezésre álló dolgozók beállításával kell megoldani. Amennyiben azonban az erdőgazdaság állandó munkásokkal fog rendelkezni, a munkák jelentékeny részét szakszerűbben és összegezetten kisebb költséggel tudják elvégezni.

Írányt kellett venni tehát az állandó jellegű erdei szakmunkások sürgős kinevelésére. Az idei 1949-es esztendőben 2000 erdei szakmunkást képezzünk ki szakmailag és politikailag, a tavasszal gyors egymásutánban felállítandó, egyelőre 12 állandó jellegű szakmunkás-továbbképző iskolában. Az erre vonatkozó kísérleti és előkészítő munkát elvégeztük s az eredmények alapján a következő irányelvek szerint alakítjuk ki az erdőipari szakmunkás-képzést:

1. A DÉFOSz-szal közösen a falusi szegény dolgozók közül március elején állandó, éves erdőgazdasági munkásokat vettünk fel valamennyi erdőgazdálkodásunkra. Első ütemben a Budapest-Hegyvidéki Erdőgazdasági N. V. területén 79, a Budapest-Síkvidéki N. V. területén 34, a Dunaártéri N. V. területén 42, a Győri N. V. területén 95, a Szombathelyi N. V. területén 132, a Zalaegerszegi N. V. területén 169, a Kaposvári N. V. területén 122, a Pécsi N. V. területén 121, a Szegedi N. V. területén 26, a Debreceni N. V. területén 70, a Nyírségi N. V. területén 33, a Sátoraljaújhegyi N. V. területén 71, a Miskolci N. V. területén 91, az Egri N. V. területén 145 és a Váci N. V. területén 195, összesen 1375 dolgozót alkalmaztunk, mint állandó munkást. Az őszi fakitermelési idény kezdetén pedig az állandó munkások létszámát, az egyes gazdálkodások szükségletei szerint, átlagosan a kétszeresére emeljük fel. Ezek közül 2000 munkás megy át az év végéig szakmunkásképző-tanfolyamon. A többiekre 1950 első negyedében kerül sor. Az állandó munkásokat az erdőgazdálkodás egész éven át foglalkoztatja (fakitermelés, csemetenevelés, erdőszítés, erdőápolás, erdei utak karbantartása, szállítás, stb.) Minthogy a fakitermeléseket a műszakilag helyes normák teljesítésével a mostani termelési színvonalon (legfeljebb évi 1,5 millió köbméter) 7500—8000 erdei szakmunkás el tudja végezni, az erdei szakmunkásnevelés első esztendejében már a szükséges létszámnak $\frac{1}{4}$ részét biztosítottuk.

2. Az erdőgazdálkodásokhoz felvett állandó munkásokról részletes káderlapokat gyűjtünk be központilag, különösen értékesek lesznek ezek a káderlapok számunkra azoknál az állandó munkásoknál, akik tanfolyamon már keresztülmentek. Minthogy az állandó munkásokat külön bérjegyzéken kezeljük, a központilag ellenőrzött bérjegyzékekből hónapról-hónapra ki tudjuk értékelni a szakmunkások normateljesítésének fejlődését a nem-szakmunkások teljesítésével szemben.

Ezek a dolgozók általában az erdőgazdasági kollektív szerződésben biztosított órabért kapják, de minden munkánál, amely teljesítménybérben fizethető, munkabérüket teljesítménybérben számoljuk el. Az új kollektív szerződésben pedig már biztosítjuk, hogy az erdőszakmunkások keresete feleljen meg az ipari szakmunkás bérszínvonalának, míg a tanulatlanok, vagy csak betanított erdei munkások bére ehhez megfelelően arányosul.

3. 1948 szeptember—novemberében megtartott 5 próbaiskola eredményeiből szűrtük le a tanulókat, amelyek alapján az erdei munkásképző tanfolyamok tanrendjét és módszerét kialakítottuk. Az erdei munkásképző iskolában háromhetes tanfolyamon mennek keresztül a dolgozók, egy-egy tanfolyam létszáma 20 fő. A heti óraszám 52, ennek $\frac{1}{2}$ része ideológiai óra, naponta egy óra Szabad Nép megbeszélés. Az oktatók együtt laknak a munkásokkal, tehát a teljes nevelési egység biztosítva van. A helyes fakitermelési módszerekről készült filmeinket éppen úgy felhasználjuk az oktatásban, mint ahogy gondoskodunk arról, hogy a szakmunkások tisztában legyenek a megmunkált anyag természetével (mikroszkópi vizsgálat, stb.), valamint a legjobb szerszámkezeléssel. Ugyancsak gondosko-

dunk a 3 hét során megfelelő kulturális továbbképzésről (versek, közös éneklés, stb.) A közösségi munka érdekében tanulóköröket alakítunk, minden tanfolyam fallújságot készít és falitáblán szabad fórumot teremtünk a kritikának és önkritikának. A tanfolyamok hallgatóinak előmenetelét, szakmai és politikai fejlődését külön káderlapokon rögzítjük.

4. Az oktatók kiválogatása az első tanfolyamra a leg gondosabb ellenőrzéssel történt. A további utánpótlás nevelése már a meginduló tanfolyamok mellett fog történni, az eddigi tapasztalatok értékesítésével.

A tanfolyamok előadói létszáma: 4 fő, a világnézeti előadóval együtt. Közülük 1 erdőmérnök, 2 erdész, 1 politikai előadó.

A tanfolyamok felelőse a tanfolyam és az oktatás vezetésével, irányításával megbízott oktató erdőmérnök.

Világnézeti csoportos tanulást, világnézeti szemináriumot, szaktárgyak tanítását és a gyakorlati oktatást a négy előadó egyenlő arányban vezeti és ellenőrzi.

Tanfolyamonként 20—20 fő szakmunkássá képzése történik.

A szaktárgyak óraszámja és tanítási módszere.

| | | |
|--|-------------------------|-----------------------|
| Erdői szerszámok karbantartása | 3.5 óra elmélet | 3.5 óra gyak. |
| Faismerettan | 2 óra elmélet | — óra gyak. |
| Korszerű fatermelés | 5 óra elmélet | 4 óra gyak. |
| Állományápolás alapfogalmai | 2 óra elmélet | 2 óra gyak. |
| Csemetekert és erdőesítési munka | 4 óra elmélet | 2 óra gyak. |
| Összesen: | 16.5 óra elmélet | 11.5 óra gyak. |

Az előadások jegyzeteit a hallgatók a tanfolyamok kezdetén megkapják. A leadott szakmai anyagot minden nap (szombat kivételével) tanulókörökben dolgozzák fel és tanulják meg. A tanulókörök létszáma 6—7 fő. Minden csoportot egy-egy előadó irányít és oktat. A megtanult anyag visszakeresésére és osztályozására a tanrendben hetenként 4 órát állítottunk be.

Külső gyakorlat a hét keddjén és pénteken 4—4 óra, melyen munkások gyakorlatilag sajátíthatják el a helyes fatermelést, csemetekerti és ápolási munkákat.

Az osztályozás hét számmal történik (max. 7, min. 0.) és ez ad képet heti végösszegében a hallgató fejlődéséről és rátermettségéről. Az észlelt elméleti és gyakorlati fejlődést, megjegyzést és osztályozást oktatóink az osztályozó naplóba írják be.

A képzendő munkások felelőst választanak maguk közül az oktatás kezdetén és ennek vezetésével állítják össze a tanulóköröket a szakmai anyag legeredményesebb megtanulása érdekében.

A munkásképző tanfolyamokon résztvevő hallgatókról részletes személyi lapokat gyűjtünk be. A lapok teljes felvilágosítást nyújtanak az illető munkás személyi és családi viszonyairól, társadalmi és vagyoni helyzetéről, továbbá politikai magatartása, fellépése és politikai fejlődőképessége felől. Szakmai vonalon figyelemmel kísérhető az oktatás folyamán elért heti szakmai fejlődése, s egyes munkanemekre való rátermettsége. A jövőre vonatkozóan feltüntetjük a lapon a termelésben elért normáit, valamint havi bérezésének átlagát.

5. Segítenünk kell a tanfolyamok szerszámmellátásán és a tanfolyamon túl gondoskodnunk kell arról is, hogy erdei szakmunkásaink megfelelő jó szerszámokkal dolgozhassanak. Sajnos, műszakilag kifogástalan szerszámok a hazai forgalomban alig

találhatók. Ezért 1949 február 19-én a Szabványügyi Intézet, a Szerszámmértékesítő N. V., az érdekeltektől gyárak és a DÉFOSZ kiküldöttjeivel, valamint erdőmérnökök és a legjobb erdei munkásbrigádok megbízottaival közösen értekezletet tartottunk, ahol megvitattuk a hazai szerszámgyártás minőségi feljavításának lehetőségeit. Az értekezlet tanulságai alapján részben a már meglévő szabványok pontos megtartására kívánjuk szorítani a gyárakat, részben pedig bizottság alakult javított, illetve még nincsen, ott teljesen új szabványok kidolgozására. Ez az értekezlet máris bebizonyította szakmunkás nevelésünk eredményességét, mert a legértékesebb felszólalások közé tartozott a próbatanfolyamok hallgatóiból alakult munkásbrigád tagjainak bírálata a szerszámok minőségéről.

*

Forradalmi jelentőségű átalakulást jelent ez a munkaerőgazdálkodási program az erdőgazdálkodás szempontjából. A feudális jellegű erdészeti rendszeres szakmai képzésre felépített iparágá, erdőiparrá akarjuk fejleszteni. Véglegesen erdőipari szakmunkássá, ahogy az iparági szervezet kialakul, természetesen csak két éves gyakorlattal és a két év alatt legalább 5 tanfolyam elvégzésével rendelkező dolgozókat fogunk minősíteni. A továbbképzés során gondoskodunk — ahol arra szükség van — a szakosításról is, szénégető, mészégető, alföldfásító, talpfafaragó, stb. külön tanfolyamok szervezésével.

Ugyancsak tanfolyamainkon neveljük ki a mozgó munkásbrigádok tagjait. Ilyen mozgóbrigádokra döntő szükségünk lesz, amint a nem állami erdőterületeken is az állam veszi kezébe a kitermeléseket. A kérdés ugrópontra, hogy a munka így szakszerűbb és termelékenyebb legyen, mint az eddigi tulajdonosok és tőkés vállalkozók kezén volt. A mozgó munkásbrigádok kiképzésére különleges gondot kívánunk fordítani. Fiatal, földnélküli munkásokból szervezzük ezeket a munkásbrigádokat, különleges technikai szaktudással is ellátjuk őket és felszereljük a legjobb szerszámokkal, gépiesszakkal (motorfűrész, traktoros vontató, stb.). A mozgóbrigád számára alkalmas autobusról már gondoskodás történt és megkezdjük a debreceni erdőgazgatóságánál szállítható fabarakok készítését, hogy a brigád tagjainak lakáskérdése minden munkahelyen megoldható legyen.

A várható eredmények tekintetében megállapíthatjuk, hogy a tervszerű munkaerőgazdálkodás kiépítésével a jobb normatöltesítés és minőségi munka komoly jövedelemnövekedést biztosít az erdőgazdálkodás számára.

Az erdőgazdálkodásban állandó munkásként alkalmazott, szakképzésben részesült munkavállaló elsősorban a szerfakihozatalban növeli a termelés értékét. Egy munkás évente összesen 150 napon keresztül kitermelt eddig átlagban 375 m³ faanyagot, amiből az 1947/48 országos átlag szerint 32% volt az ipari vonalon értékesülő szerfa. A szaktanfolyamokat végzett és begyakorolt munkás ennél jobb eredményt ér el a választékolás terén. Az eddig szerzett tapasztalatok szerint legalább 5—6 %-os szerfa százalékelmelkedést várunk, ami középértékben 20.125 m³-es szerfa-többletnek felel meg. 2000 kiképzett erdei szakmunkás tehát 40.250 m³-rel több szerfát állít elő az évi termelés során, mint eddig. Ennek értéke mintegy 3.6 millió forintba kerül; tűzifaként termelői áron csupán 1.114.000 forintban értékesülne. Amikor elérjük a 10 ezres

főnyi szakmunkáslétszámot, akkor ez már évi 12,5 millió forinttal emeli az erdőkitermelések értékét. Természetesen ez az arány még lényegesen emelkedik, ha az ipar műfaszükséglete növekszik. Az erdőipar fejlődése ebben a viszonylatban az ipari fejlődés ütemének függvénye, mert ez határozza meg, hogy a kitermelt fa mennyisége milyen arányban minősül ipari alapanyagának.

A munkásnevelésre fordított első évi 2 millió forint tehát már ezen a vonalon is azonnal megtérül. De a nemzetgazdasági haszon a kiképzett szakmunkások egész évi foglalkoztatása alapján ma még fel sem mérhetően nagyobb, mert az erdősítések, csemetekerti munkák, a szakszerű erdőápolások (tisztítások, gyéritések) a következő évek és évtizedek erdőállományainak értékét döntő módon növelik. (Az erdősítések nagyobb százalékában sikerülnek, a szakszerű erdőápolások idejében elvégezte fokozzák a fatermés mennyiségi és minőségi gyarapodását.)

Nem kevésbé nagyjelentőségű az a változás, amit az erdei munkások öntudatának, politikai és szakmai tájékozottságának kibontakozásától várhatunk. Máris megállapíthatjuk, hogy az első próbatanfolyamokon egy új erdei munkástípus van kialakulóban. A tanfolyamok segítségével tudjuk majd felfedezni és kiemelni azokat az erdei munkáskadereket, akik alkalmasak lesznek az erdőipar irányító és vezető munkaköreinek ellátására is.

HOZZÁSZÓLÁS.

Véletlenül alkalmam nyílt bepillantani *Osváth István* kartársunknak az erdőipari munkaerőgazdálkodás megszervezéséről írt cikkébe még megjelenése előtt. Nem hagyhatom megjegyzés nélkül, hogy az erdei szakmunkásképzés megszervezése sokkal nagyobb jelentőségű, mint ahogyan azt a szerény következtetésű cikk felméri.

Beszélni sem kell arról, hogy az erdei szakmunkásképzés megvalósítása évszázados bűnös mulasztásokat pótol és a magyar erdőgazdaságban új korszakot teremt, új távlatokat nyit meg. De az a következtetés, amit *Osváth István* a szakmunkásképzés várható hasznairól mond, igen kevés.

Először is a fakitermelések és feldolgozások során várható szerfa-kihozatali emelkedést egymagában is túlságosan óvatosan állítja be. Körülbelül valóban ennyit érhetnének el akkor, ha megállanánk erdei munkásaink jelenlegi oktatásánál és jobb szerszámokkal való ellátásánál. A jó szerszámokat ügyesen kezelő munkás valóban jobb eredményeket ér el, de ez még nem minden.

Gyakoroljunk csak őszinte önkritikát és kérdezzük meg egymástól, hogy a múltban megfelelő gyakorlati kiképzést kaptunk-e elődeinktől a választékolások, hossztolások tekintetében? És gondoljunk arra, hogy ezekből az általános iskola 8 osztályát végzett és az erdei szakmunkásképzés minden fázisán átvezetett szakmunkásokból fognak kikerülni az egyéves erdész-szakiskolák növendékei és az így továbbképzett szakembereink fogják irányítani a szakmunkások által végrehajtandó kitermelési munkákat, akkor is csak 5—6%-os szerfaszázalék-emelkedést várhatunk? Ugye nem. Ez a javulás egyelőre fel sem becsülhető. Pedig nem ez a legfontosabb elérhető eredmény.

Én éppen abban látom az átszervezés legfontosabb jelentőségét, hogy olyan gyakorlati munka-

mestereket nevelünk az erdőgazdaság minden munkaterületén, akiknek a javából kerülnek ki szakiskoláink növendékei, a jövő gyakorlati irányító szakemberei és szakiskoláink oktatói, tanárai. Hogy pedig ennek a gyakorlati eredményét láthassuk, ahhoz elegendő az első két esztendő céltudatosan végzett munkája s akkor már többszörözhetjük az erdőkitermelések értékelkedését mutató milliós számadatot.

Ezek a milliós számadatok önmagukban amúgy sem reálisak. Hogyan is lehetne úgy hirtelen megállapítani és milliókban kifejezni azoknak a szakmunkáknak értékelkedését, amit képzett szakmunkásaink sorából kikerült szakembereink irányításával fogunk hamarosan kapni a csemetenevelés, erdősítések, erdőápolás, állománynevelés, közelítések, szállítások terén, stb., amelyeknek eredménye a felbecsülhetetlenül jobb munka, az évenként fokozatosan jelentkező költségmegtakarítás és jövedelemtöbblet és egy folytonosan javuló olyan erdőállomány kialakulása, amely értékben a mainak sokszorososa, ami tehát külkereskedelmi mérlegünk nagyon jelentős javulását és a nemzeti vagyon felbecsülhetetlen növekedését jelenti.

A szakmunkásképzés megvalósítása tehát egész erdőgazdasági munkálkodásunk korszerűsítésének gyökere, és ennek értéke sokkal nagyobb mértékben fog jelentkezni, mint azt *Osváth István*, az erdei szakmunkásképzés megszervezője szerényen megjósolja.

Nem érzem magamat illetékesnek arra, hogy a szakmunkásképzés biztosan várható gyakorlati hasznát milliókban meghatározzam; ez statisztikusaink és külső erdőművelőink feladata. És remélem, hogy ők hozzá is fognak szólni ehhez a témához. Hozzászólnak erdőművelőink azzal az őszinte meggyőződéssel, hogy a szakmunkásképzést tudatosan fejleszteni kell azért, hogy szakavatott munkatársakat kapjanak azokhoz a csemetenevelési, ültetési, tisztítási és gyéritési munkákhoz, amelyekkel meglévő rontott erdeinket kell mielőbb helyreállítani és szakavatott munkatársakat kapjanak nagy fásítási tervünk végrehajtásához, ez pedig egy igazán jó szakmunkásgárda megszervezése nélkül teljesen elképzelhetetlen.

Kutasy Viktor

Плановая экономика рабочей силы лесной промышленности. — В лесохозяйствах Венгрии до сих пор работали исключительно неквалифицированные сезонные рабочие, средняя выработка которых за смену была очень мала (при валке напр. два 1·3 м³). Следовательно, первым условием повышения доходности является подготовка квалифицированных постоянных рабочих. Поэтому в 1949 году Центральным Управлением Государственных Лесохозяйств — на курсах продолжающихся 3 недели — будет подготовлено уже 2000 рабочих; предусматривается плановое повышение этого числа к концу пятилетки до 20.000. На каждый очередной курс принимается 20 человек; число уроков преподавания в неделю — 50, из чего одна треть составляет идеологическое обучение. Современное теоретическое и практическое обучение пополняется также и культурным воспитанием.

В конечном счете такая система подготовки квалифицированных рабочих имеет целью развитие лесхозов в леспромыслов. За счет хорошей квалифицированной работы — по очень осторожным учетам автора — доходность повысится на 12·5 миллионов форинтов в год.

Economie rationnelle de la farce pour travailler dans l'industrie forestière. — Pour augmenter la productivité des forêts hongroises, le Centre des Entreprises Nationales est en train de donner des instructions spéciales aux ouvriers forestiers. Dans 12 écoles spéciales 2000 ouvriers forestiers auront au cours de 1949 de telles instructions. C'est le premier pas sur la voie de développement de l'économie forestière vers l'industrie forestière.

L'auteur expose en détail la matière théorique et pratique d'enseignement des cours de 3 semaines ainsi que le procédé de l'éducation du métier et de l'éducation idéologique et culturelle. 10.000 ouvriers qualifiés assureront un surplus de revenu d'environ 12.5 million Forints par an pour le pays.

Planned Manpower Economy in Forest Industry. — To increase the rentability of Hungarian forestry in 1949 twelve special schools for forest workers were established by the State Forestry. 2000 well trained professionalists should be educated in one year; each of these courses durates 3 weeks. These new institutions are the first steps in developing forestry to forest industry.

The author discusses as well the schedule of theoretical and practical teaching, as the details of professional, political and cultural education. According to cautious estimations the labour of 10.000 well trained forets workers would increase with 12,500.000 Forints the net income of forestry.

Planmäßige Arbeitskraftwirtschaft in der Forstindustrie. — Zwecks Hebung der Rentabilität der ung. Forstwirtschaft werden von der Zentrale der Staatsforstbetriebe im Jahre 1949 in 12 Fachschulen 2.000 Forstfacharbeiter ausgebildet. Dies ist der erste Schritt auf dem Wege der Entwicklung, die die Forstwirtschaft zur Forstindustrie erheben soll.

Verf. schildert eingehend den theoretischen u. praktischen Lehrstoff der mit 3 Wochen anberaumten Kurse und gibt ein umfassendes Bild über die fachliche, ideologische u. kulturelle Ausbildung der Arbeiter. Von 10.000 gut geschulten Facharbeitern wird — bei vorsichtiger Schätzung — ein jährlicher Mehrertrag im Werte von 12.5 Millionen Forint erwartet.

A HŐMÉRSÉKLET ÉS A VÍZ SZABÁLYOZÓ SZEREPE AZ ERDŐ ÉLETTERÉBEN

Dr. Fehér Dániel

551.586:634.948

(Befejező közlemény.)

Az erdő talajának vízgazdálkodása tekintetében bizonyos fokig más elvek lesznek majd az irányadók, mint a mezőgazdasági növények sztatikai vízigényének megítélésakor. A fák esetében ugyanis tekintetbe kell mindig vennünk, hogy ezek hosszabb élettartamuk következtében mély gyökeret tudnak fejleszteni és ezzel a gyökérrzellet azután adott körülmények között nemcsak a mélyebben fekvő, állandó nedvességű rétegeket, hanem magát a talajvizet vagy a talajvízhez közelebb levő, viszonylag nedvesebb rétegeket is elérhetik.

Amíg tehát a mezőgazdasági növények sztatikai vízigényének a megítélésakor elsősorban a kb. 1 m-ig terjedő talajréteg vízzel való telítettsége, illetőleg e talajréteg hézagterfogataiban visszamaradó levegő viszonylagos mennyisége lesz irányadó, addig a fásnövények, a gyökereik útján a vizet később már a mélyebben levő szintekből veszik fel és így magukat a felsőbb talajrétegek vízgazdálkodásától többé-kevésbbé függetleníteni tudják. Ennek ellenére a felsőbb talajrétegek vízzel való telíttségének a hatása és befolyása felette jelentékeny maradhat. Figyelemmel kell lennünk ugyanis arra, hogy fásnövényeink, különösen életüknek kezdeti éveiben — amíg kellőleg meg nem erősödnek és gyökereik a mélyebb szinteket el nem érik — a talajnak víz- és tápanyagtartalmával szemben fokozottabb igényeket támasztanak. Ebben az első küzdelmes életkorban, amely a lassabban növekvő erdei fánk esetén 8—10 évig, a gyorsabban növekvő esetében 5—6 évig is eltart, ugyancsak érzékenyek lesznek a talaj vízgazdálkodása iránt, és ha kezdeti növekedésüknek legélénkebb fázisát magába foglaló időszakban kellő vízmennyiséggel nem rendelkeznek, vagy ezzel ellentétben, a talajnak a víztartalma a nekik megfelelő optimális levegő- és vízviszonyt jelentékenyen túlhaladja, akkor nemcsak növeke-

désük fog visszamaradni, hanem bizonyos esetekben — amint ezt minden gyakorlati szakember tudja — ki is pusztulhatnak. A fák tehát életkoruk kezdeti éveiben éppen olyan érzékenyek a talaj felsőbb szintjeinek vízgazdálkodása iránt, mint a mezőgazdasági növények.

Ezek a szempontok készítették bennünket arra, hogy a fásnövények sztatikai vízigényének a megállapításával behatóbban foglalkozunk. Erdőgazdasági szempontból a probléma kutatásának és megoldásának nemcsak a fák általános élettani viselkedése szempontjából van jelentősége, hanem ezenfelül különösen fontos a kopár, vagy más terméketlen területek fásítása esetén. Különösen az Alföld fásítása során kell fánk sztatikai vízigényével tisztában lennünk. Ha ezt ismerjük és tüzetesebb megfigyelések folyamán a beerdősítendő talajok vízgazdálkodásával, tehát víztartalmával és vízbefogadóképességével is tisztába jövünk, akkor — természetesen már ismerve a fásításhoz számbajövő fák vízigényét, — értékes támpontokat nyerhetünk ezeknek az erdősítéshez való felhasználására vonatkozólag. De ettől eltekintve, a már megtelepített állományok vízgazdálkodása szempontjából is fontos és irányadó, ha az állományokat alkotó fajok sztatikai vízigényét megismerjük. Mert ez lesz képessé bennünket arra, hogy erdőtalajaink víztartalmát a megfelelő gazdasági beavatkozásokkal, így esetleg tarvágások bevezetésével, vagy a gyéritések, tisztítások és áterdölések megfelelő irányításával, sőt szükség esetén egyéb műszaki berendezésekkel, így lecsapolással és víztelenítéssel, fánk vízigényének megfelelően szabályozhassuk.

A sztatikai vízigény megállapítását az eddigi kísérletek folyamán tenyészedény-kísérletekkel végeztük. Mivel pedig ez a vízigényt kifejező százalékos arányszám, — ha azt a talaj mindenkori vízbefogadóképességére vagy jobban mondva: hézagterfogatának vízzel való telíttségére vonatkoztathatjuk, — meglehetősen állandó érték marad, ezért azt minden más ismert vízkapacitású, illetőleg hézagterfogatú talajra alkalmazhatjuk. Természetesen sohasem